

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพประชากรให้มีความรู้ ความสามารถ ตามที่สังคมหรือประเทศชาติต้องการ ประชากรของชาติที่ได้รับการศึกษาอบรมเป็นอย่างดีจะเป็นกำลังอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ชุนทอง ภูผิวเทียน (2527) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของ การพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องทั่วถึง ประเทศ นั้นก็ประสบความสำเร็จในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าในด้านใดก็ต้องพัฒนากำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และ กระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนากำลังคน คือกระบวนการทางการศึกษานั้นเอง ซึ่ง สอดคล้องกับความคิดของ บรรจง ชูสกุลชาติ (2530) ที่ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือ อันสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคล ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกแล้วว่าไม่มีเครื่องมือหรือ เทคโนโลยีอื่นใดที่จะใช้พัฒนาคุณภาพคน ได้งานและมีประสิทธิผลไปกว่าการให้การศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการศึกษาจะเป็นเทคโนโลยีอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาคุณภาพคน ถ้า การบริหารการศึกษานหรือการจัดการทางการศึกษาหรือการควบคุมดูแลทางการศึกษาไร้ ประสิทธิภาพ ก็จะทำให้การพัฒนาคุณภาพคนไปได้โดยง่ายเช่นกัน ดังนั้น การบริหาร การศึกษาจึงเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพคน ในการจัดการศึกษาของรัฐในปัจจุบัน รัฐได้กำหนดองค์กรขึ้นมารับผิดชอบทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติหลายองค์กรด้วยกัน

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2529) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม งานเกี่ยวกับการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการดำเนินการ และการให้บริการทางการ ศึกษาสำหรับสาธารณชนตามแนวทางที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีความมุ่งหมาย

ให้พลเมืองทุกคน ได้รับการศึกษาตามสมควร แก่ความสามารถและฐานะของบุคคล เพื่อให้มี คุณสมบัติ เป็นพลเมืองที่มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความสุข มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย งานเกี่ยวกับการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำนุบำรุง ส่งเสริมพระพุทธศาสนาอันเป็น ศาสนาประจำชาติ ส่งเสริมและอุปถัมภ์การดำเนินงานของมหาเถรสมาคม กุศลและช่วย จัดการศาสนสมบัติให้แก่คณะสงฆ์และการให้ความช่วยเหลือแก่ศาสนาอื่น ๆ งานเกี่ยวกับการ วัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการ เชิดชูรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรม อันดีงามของไทย บำรุงรักษาและยกย่องส่งเสริมศิลปวิทยาการอันเป็นสมบัติวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ปัจจุบันกระทรวง ศึกษาธิการมีส่วนราชการในสังกัด ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2523 ดังนี้คือ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการฝึกหัดครู กรมการศาสนา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมพลศึกษา กรมวิชาการ กรมศิลปากร กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรม แห่งชาติ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ในบรรดาส่วนราชการเหล่านี้มีการ แบ่งส่วน ราชการเป็นราชการส่วนกลางทั้งหมด มีสำนักงานปลัดกระทรวงเพียงกรมเดียวที่แบ่งส่วน ราชการเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอ งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการในระดั้มจังหวัด มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงหลายหน่วยงาน ตามลักษณะงานของแต่ละกรม แต่ผู้รับผิดชอบ งานในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดทั้งงานการศึกษา การศาสนาและการ วัฒนธรรม มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ ภายใต้อำนาจควบคุมดูแลของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วน ราชการประจำจังหวัด และอำเภอ มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ เกี่ยวกับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ และงานที่ได้รับมอบหมาย

ศึกษาธิการอำเภอ จึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ตามที่ระเบียบและกฎหมายกำหนด และได้รับมอบหมาย

จากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นองค์กรกลาง เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบในการกำกับควบคุมดูแลงานในหน้าที่ของกระทรวงในอำเภอ ให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน/โครงการ ที่กระทรวงกำหนด นอกจากนี้ยังปฏิบัติงานให้แก่กรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และคุรุสภาในอำเภอ มพบาหน้างานหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอที่ ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้ เพราะรูปแบบ ระเบียบ กฎหมาย รวมทั้งองค์กรที่รับผิดชอบจัดการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ความหลากหลายขององค์กรของรัฐ ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เช่น

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกาที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ ประสานและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ

1.2 กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม

1.3 กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา การจัดฝึกอาชีพในรูปของการศึกษานอกโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

1.4 เทศบาล รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และก่อนประถมศึกษา ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการในเขตเทศบาลทั่วประเทศ

1.5 ทบวงมหาวิทยาลัย มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย ทั้งการกำหนดนโยบาย และแผนแผนการจัดการศึกษา กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา ประสานงานการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควบคุมการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอกชน

2. มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระเบียบกฎหมายและขยายงานของส่วนราชการ ในกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ

2.1 ในปี 2523 ได้มีการจัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ขึ้นมารับผิดชอบการประถมศึกษาทั่วประเทศ มีผลให้มีการจัดตั้ง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สปจ.) และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (สปอ.)

ขึ้นมาธิบดีขอผลงานการศึกษาระดับประถมศึกษา ในระดับจังหวัดและอำเภอ

2.2 กรมการศึกษานอกโรงเรียน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ขยายงานออกไปอย่างกว้างขวาง

2.3 กรมต่าง ๆ ได้มีการมอบอำนาจดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ ไปให้หน่วยงานและสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

3. ในปี 2527 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ให้สำนักงาน
ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นศูนย์ 3 ศูนย์คือ ศูนย์ข้อมูลสถิติและวางแผน
ศูนย์บริการและประสานงาน และศูนย์ติดตามประเมินผล มีผลให้ต้องปรับปรุงโครงสร้าง
การแบ่งงาน ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้สอดคล้องและคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน

จากรูปแบบระเบียบกฎหมาย รวมทั้งองค์กรที่รับผิดชอบจัดการศึกษา และรวม
ทั้งการแบ่งส่วนราชการในลักษณะดังกล่าว มีผลทำให้หน่วยงานและสถานศึกษาหลาย
หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต้องขึ้นตรงต่อส่วนกลางในลักษณะรวมอำนาจก่อให้เกิดปัญหาในการ
บริหารงานอยู่มาจวบจนดังต่อไปนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2531)

1. ทำให้การบริหารและการควบคุมการดำเนินงานตามนโยบายและแผนการศึกษา
แยกออกเป็นส่วน ๆ ตามหน่วยงาน และสังกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

2. ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในบทบาทอำนาจหน้าที่ สิ้นเปลืองทั้งวัสดุอุปกรณ์ บุคคล
และงบประมาณโดยไม่จำเป็น

3. ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของแต่ละหน่วยงาน ยากต่อการประสานงาน และ
ควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่กำหนดไว้ เกิดความเหลื่อมล้ำไป
ตามระเบียบปฏิบัติ ความก้าวหน้า สถานภาพของบุคคลและสถานศึกษา

4. ภาครัฐควบคุมดูแล แก้ปัญหาโดยส่วนรวมให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

5. ก่อให้เกิดความล่าช้าต่อการตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การแก้ปัญหา
และระบบรายงาน การติดต่อสื่อสาร เพราะอำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่ส่วนกลาง

ในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่นี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการมาโดย
ตลอด และโดยที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นราชการส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงาน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเพียงกรมเดียว โดยมีศึกษาธิการอำเภอ เป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานให้คำปรึกษาแก่นายอำเภอ เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ อยู่แล้ว กระทรวงศึกษาธิการจึงแก้ปัญหาโดยดำเนินการดังนี้

1. ในการมอบอำนาจของอธิบดี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน กระทรวงศึกษาธิการ ได้สั่งการให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อจังหวัด เสนอ เรื่องต่อศึกษาธิการจังหวัดพิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งการหน่วยงาน และ สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอให้เสนอเรื่องตรงต่อศึกษาธิการอำเภอพิจารณา เสนอ นายอำเภอลงความเห็นออกหนังสือในนามนายอำเภอ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัด

2. กระทรวงศึกษาธิการ มีคำสั่งที่ 687/2519 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอไว้ดังนี้

2.1 ปฏิบัติราชการอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการในเขตอำเภอคู่และ ก่ากับ และเร่งรัดการปฏิบัติราชการทั้งส่วนราชการ สังกัดส่วนภูมิภาคและส่วนราชการ สังกัดส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคในเขตอำเภอนั้น

2.2 มีหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งผู้บังคับบัญชาหรือ มติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การจัดการศึกษาภายในเขตอำเภอดำเนินไปด้วยดี และมี ประสิทธิภาพ

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะพยายามแก้ปัญหาในลักษณะนี้ การจัดการศึกษาใน ส่วนภูมิภาคก็ยังไม่เกิดเอกภาพ องค์การที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาทุกองค์กรยังปฏิบัติ งานเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กัน ยากต่อการปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอ และจากภารกิจ ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายทั้งตามนโยบาย ตามระเบียบกฎหมาย ประกอบกับกระทรวง- ศึกษาธิการได้ปรับปรุงบทบาทของศึกษาธิการอำเภอให้เหมาะสมในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์ คือ ศูนย์ข้อมูลสถิติและวางแผน ศูนย์บริการและประสานงาน ศูนย์ติดตามและประเมินผล ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงบทบาทเหล่านี้ เสนอกระทรวงพิจารณาปรับหลักการกับทั้งอธิบดี กรมต่าง ๆ ก็ได้ให้ความเห็นชอบ และให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติตามบทบาท และโครงสร้างใหม่ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2527 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2528)

จากงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการอำเภอ จะเห็นได้ว่า มีปริมาณกว้างขวาง ครอบคลุมไปทุกกรมในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแต่ละกรมแต่ละองค์กรปฏิบัติงานเป็นอิสระ ไม่ขึ้นแก่กัน ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน สมพงษ์ เกษมสิน (2517) กล่าวว่า อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการบริหารงานขององค์กร ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานนั้น สาเหตุหนึ่งเกิดจากการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ชัดเจน หรืออำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ไม่ได้สัดส่วนสมดุลกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2531) กล่าวว่า ปัญหาขององค์กรในค่านโครงสร้างถ้ามีการกำหนดไว้ในขั้นต้นไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับสภาพขององค์กรที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เมื่อองค์กรมีการขยายตัวใหญ่ขึ้นมีงานต่าง ๆ มีกิจกรรมต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้น มีการขยายเขตพื้นที่ครอบคลุมการทำงานหรือสถานที่ทำงานที่แตกต่างกันออกไปแล้ว มิได้มีการปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น สิ่งที่จะปรากฏขึ้นก็คือ ปัญหาความยุ่งยาก และความขัดแย้ง ตลอดจนปัญหาการประสานงาน จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก อันจะเป็นผลสู่การลดน้อยถอยลงของประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรทั้งองค์กรโดยส่วนรวม

เขตการศึกษา 11 ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ 5 จังหวัด คือ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และจังหวัดศีร์ษะเกษ ประชากรในพื้นที่เขตการศึกษา 11 มีทั้งหมดประมาณ 7,188,815 คน ส่วนมากประมาณร้อยละ 85 อาศัยอยู่ในชนบท ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรน้ำฝน ซึ่งมีประสบการณ์สภาวะฝนแล้ง จึงส่งผลทำให้การเกษตรไม่ได้ผล รายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ปัญหาด้านการศึกษายังทำได้ไม่บรรลุเป้าหมายของเขตการศึกษา 11 เนื่องจากการกระจายบริหาร การศึกษาและทรัพยากรการศึกษายังไม่สามารถจัดได้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ความไม่เสมอภาคในเรื่องการรับบริการทางการศึกษา ยังปรากฏอยู่ระหว่างผู้มีฐานะแตกต่างกัน ทางเศรษฐกิจระหว่างคนอยู่ในเมืองและชนบท (แผนปฏิบัติการประจำปี 2533 เขตการศึกษา 11, 2533)

จากสภาพปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอที่เกิดขึ้นจากรูปแบบ ระเบียบ กฎหมาย และการกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่รับผิดชอบจากการจัดการศึกษา การ

ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ การกำหนดบทบาทของศึกษาธิการอำเภอกิจกรรมในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์ โดยได้แบ่งงานออกเป็น 2 งาน คือ งานบริหารทั่วไปและงานวิชาการและกิจกรรมการศึกษา และสภาพปัญหาของเขตการศึกษา 11 ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 11 เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา และอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอ ให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 11
2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอตามโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่แบ่งออกเป็น 2 งาน ได้แก่ งานบริหารทั่วไป และงานวิชาการและกิจกรรมการศึกษา ดังนี้
 - 2.1 งานบริหารทั่วไป ได้แก่
 - การจัดสำนักงาน
 - การประชาสัมพันธ์
 - งานการศาสนา
 - งานการศึกษานอกโรงเรียน
 - งานการเงิน บัญชี และพัสดุ

- งานการเจ้าหน้าที่
- งานโรงเรียนเอกชน
- งานคุรุสภา
- งานพิธีการ

2.2 งานวิชาการและกิจกรรมการศึกษา

- การรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา
- แผนพัฒนาการศึกษา
- การจัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิทินปฏิบัติงาน
- การวิเคราะห์ การใช้ และการตั้งงบประมาณ
- งานวิชาการ
- งานกีฬา งานลูกเสือ เนตรนารี
- งานพัฒนาชนบท
- งานความมั่นคงแห่งชาติ
- การติดตามและการรายงานผล

3. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์-อำเภอ และกิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 11

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ทราบถึงสภาพและปัญหา การบริหารงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาคือการบริหารงาน และนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการบริหารงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนฝึกอบรม ศึกษานิเทศก์อำเภอ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

1. การบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง การบริหารงานซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของศึกษาธิการอำเภอ คำนึงการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ การบริหารงาน งานบริหารทั่วไป งานวิชาการ และกิจกรรมการศึกษา

2. งานบริหารทั่วไป ได้แก่ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดสำนักงาน การประชาสัมพันธ์ งานศาสนา งานการศึกษานอกโรงเรียน งานการเงินบัญชีและพัสดุ งานการเจ้าหน้าที่ งานของ สช. งานคุรุสภา งานพิธีการ

3. งานวิชาการและกิจกรรมการศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการ ปฏิทิน-ปฏิบัติการ การวิเคราะห์การใช้ และการขอตั้งงบประมาณ งานวิชาการ งานกีฬา งานลูกเสือ เนตรนารี งานพัฒนาชนบท งานความมั่นคงแห่งชาติ และการติดตามผลการรายงานผล

4. สภาพ หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงาน งานบริหารทั่วไป งานวิชาการ และกิจกรรมการศึกษา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา

11

5. ปัญหา หมายถึง ข้อขัดข้องในการบริหารงาน ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการอำเภอ ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานทั่วไป ปัญหาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมการศึกษา

6. ศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 11 หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ศึกษาธิการอำเภอ ในอำเภอและกิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 11 จำนวน 79 อำเภอ ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิ

7. ขนาดอำเภอ หมายถึง อำเภอหรือกิ่งอำเภอตามรายงานการวิจัย การ จักลำคัมและตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งขนาดสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็น 3 ขนาด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2526)

7.1 อำเภอขนาดเล็ก หมายถึง อำเภอที่มีขนาดและปริมาณงานน้อยหรือ ค่อนข้างน้อย

7.2 อำเภอขนาดกลาง หมายถึง อำเภอที่มีขนาดและปริมาณงาน ปานกลาง

7.3 อำเภอขนาดใหญ่ หมายถึง อำเภอที่มีขนาดและปริมาณงานค่อนข้างมากหรือมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ/ กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 11 จำนวน 79 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1.1 ประชากรที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 11 จาก 79 อำเภอ สัมภาษณ์ 19 อำเภอ (คิทร้อยละ 25) จาก อำเภอขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2528) ดังนี้

1.1.1 อำเภอขนาดใหญ่ จำนวน 37 อำเภอ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 9 อำเภอ

1.1.2 อำเภอขนาดกลาง จำนวน 33 อำเภอ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 8 อำเภอ

1.1.3 อำเภอขนาดเล็ก จำนวน 9 อำเภอ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 อำเภอ รวมกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร จำนวน 19 อำเภอ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

1.2 ประชากรที่ใช้แบบสอบถาม คือ ศึกษานิการอำเภอ/
กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 11 จำนวน 60 คน ที่เหลือจากการสัมภาษณ์ตามข้อ 1.1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ

2.1 แบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสาร
งานวิจัย ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น
3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
แบบตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน งานบริหาร-
ทั่วไป งานวิชาการ และกิจกรรมการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป
งานวิชาการ และกิจกรรมการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

2.2 แบบศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป
งานวิชาการ และกิจกรรมการศึกษา เครื่องมือศึกษาเอกสารเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาเอกสาร ดังนี้

- แผนภูมิการบริหาร
- สมุดบันทึกข้อมูลสถิติทางการศึกษา
- สมุดตรวจเยี่ยม/ตรวจราชการ
- ทะเบียนพัสดุ การเงิน
- ทะเบียนสมาชิก งานครูสภา
- ทะเบียนลูกเสือ เนตรนารี

- คำสั่งต่าง ๆ
- แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาการศึกษา

2.3 แบบสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

2.3.1 สถานภาพของผู้รับการสัมภาษณ์

2.3.2 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในด้านแนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน สาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม การส่งแบบสอบถาม ส่งไปและให้ส่งกลับทางไปรษณีย์
2. การสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยไปทำการสัมภาษณ์และไปศึกษา

เอกสารด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ
3. แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. แบบศึกษาเอกสาร แจกแจงความถี่
5. แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนของการนำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึง หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา งานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ปัญหาการบริหารงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

กล่าวถึง ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแบบสอบถามและ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงอธิบาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย ภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก ประกอบด้วย หนังสือขอความร่วมมือขอแบบสอบถาม แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ประวัติผู้วิจัย